

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: εκλογικές διαδικασίες

Οι διαδικασίες για την εκλογή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διέπονται τόσο από την ευρωπαϊκή νομοθεσία που ορίζει κοινούς κανόνες για όλα τα κράτη μέλη, όσο και από ειδικές εθνικές διατάξεις που παρουσιάζουν αποκλίσεις μεταξύ των κρατών. Στις κοινές διατάξεις κατοχυρώνεται η αρχή της αναλογικής εκπροσώπησης, θεσπίζονται κανόνες σχετικά με τα ελάχιστα όρια και καθορίζονται ορισμένες περιπτώσεις ασυμβιβάστου με την εντολή του βουλευτή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Πολλά άλλα σημαντικά θέματα, όπως το εκλογικό σύστημα και ο αριθμός των εκλογικών περιφερειών, διέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες.

Νομική βάση

Άρθρο 14 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)· άρθρα 20, 22 και 223 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και άρθρο 39 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

[Πράξη της 20ής Σεπτεμβρίου 1976](#) περί της εκλογής των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση και καθολική ψηφοφορία, όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την [απόφαση \(ΕΕ, Ευρατόμ\) 2018/994](#) του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2018.

Κοινοί κανόνες

A. Αρχές

Οι ιδρυτικές Συνθήκες ([1.1.1](#)) προέβλεπαν ότι οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα ορίζονταν αρχικά από τα εθνικά κοινοβούλια, αλλά αργότερα θα εκλέγονταν με εκλογές με άμεση και καθολική ψηφοφορία. Το Συμβούλιο εφάρμοσε τη διάταξη αυτή πριν από τις πρώτες άμεσες εκλογές του 1979, μέσω της Πράξης της 20ής Σεπτεμβρίου 1976 περί της εκλογής των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση και καθολική ψηφοφορία (εκλογική πράξη του 1976). Η πράξη αυτή άλλαξε ριζικά τη θεσμική θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αποτελεί το έγγραφο που θεμελιώνει μια πιο δημοκρατική Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το 1992 η Συνθήκη του Μάαστριχτ ([1.1.3](#)) προέβλεψε ότι οι εκλογές έπρεπε να πραγματοποιούνται κατά ενιαία διαδικασία και ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έπρεπε να καταρτίζει πρόταση για τον σκοπό αυτό και να την υποβάλλει στο Συμβούλιο προς ομόφωνη έγκριση. Ωστόσο, επειδή το Συμβούλιο δεν ήταν σε θέση να συμφωνήσει με καμία από τις προτάσεις, η Συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε τη δυνατότητα να εγκρίνονται «κοινές αρχές». [Η απόφαση 2002/772/ΕΚ, Ευρατόμ, του Συμβουλίου, της](#)

[25ης Ιουνίου και 23ης Σεπτεμβρίου 2002](#), τροποποίησε αναλόγως την εκλογική πράξη του 1976, θεσπίζοντας την αρχή της αναλογικής εκπροσώπησης και καθορίζοντας ορισμένες περιπτώσεις ασυμβιβάστου της εθνικής με την ευρωπαϊκή εντολή.

Οι τελευταίες τροποποιήσεις της εκλογικής πράξης του 1976 επήλθαν με την [απόφαση \(ΕΕ, Ευρατόμ\) 2018/994 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2018](#), η οποία περιέχει διατάξεις σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής διαφορετικών μεθόδων ψηφοφορίας (εκ των προτέρων, ταχυδρομικής, ηλεκτρονικής και διαδικτυακής): σχετικά με τα ελάχιστα όρια· σχετικά την προστασία των προσωπικών δεδομένων· σχετικά με την ποινικοποίηση της διπλοψηφίας· σχετικά με την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος σε τρίτες χώρες· και σχετικά με τη δυνατότητα προβολής των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων στα ψηφοδέλτια.

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας ([1.1.5](#)), το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι απέκτησε ισχύ θεμελιώδους δικαιώματος (άρθρο 39 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

B. Εφαρμογή: κοινές ισχύουσες διατάξεις

1. Το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των αλλοδαπών

Σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, «κάθε πολίτης της Ένωσης που κατοικεί σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοος έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο κράτος μέλος όπου διαμένει». Οι ρυθμίσεις για την άσκηση του δικαιώματος αυτού θεσπίστηκαν με την [οδηγία 93/109/ΕΚ του Συμβουλίου](#), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την [οδηγία 2013/1/ΕΕ του Συμβουλίου](#). Σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας αυτής, «οι πολίτες της Ένωσης οι οποίοι κατοικούν σε ένα κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι και οι οποίοι κατόπιν απόφασης δικαστικής ή διοικητικής αρχής, υπό την προϋπόθεση ότι η τελευταία αυτή απόφαση μπορεί να προσβληθεί με ένδικο μέσο, έχουν στερηθεί του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, δυνάμει είτε της νομοθεσίας του κράτους μέλους κατοικίας είτε της νομοθεσίας του κράτους μέλους καταγωγής, αποκλείονται από την άσκηση του δικαιώματος αυτού στο κράτος μέλος κατοικίας κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου».

2. Εκλογικό σύστημα

Σύμφωνα με την εκλογική πράξη του 1976, οι εκλογές πρέπει να βασίζονται στο σύστημα αναλογικής εκπροσώπησης και τη χρήση ψηφοδελτίων συνδυασμών ή ενιαίου ψηφοδελτίου με έκφραση προτιμήσεων. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν σύστημα προτιμησηστικής ψήφου.

Εκτός από το μη υποχρεωτικό ελάχιστο όριο για την κατανομή εδρών, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% των έγκυρων ψήφων σε εθνικό επίπεδο, με την [απόφαση 2018/994 \(ΕΕ, Ευρατόμ\) του Συμβουλίου](#), η οποία τροποποίησε την εκλογική πράξη του 1976, ορίστηκε ένα υποχρεωτικό ελάχιστο όριο μεταξύ 2% και 5% για εκλογικές περιφέρειες (συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών που αποτελούν μία ενιαία περιφέρεια) με πάνω από 35 έδρες στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν σύστημα λίστας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν συμμορφωθεί με την απαίτηση αυτή το αργότερο μέχρι τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2024.

Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν τη δυνατότητα για εκ των προτέρων, ταχυδρομική, ηλεκτρονική και διαδικτυακή ψηφοφορία. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να διασφαλίζονται, ιδίως, η αξιοπιστία του αποτελέσματος, ο μυστικός χαρακτήρας της ψηφοφορίας και η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

3. Ασυμβίβαστο

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της εκλογικής πράξης του 1976, όπως τροποποιήθηκε με την [απόφαση 2002/772 ΕΚ, Ευρατόμ](#), Ευρατόμ, το αξίωμα του βουλευτή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι ασυμβίβαστο με την ιδιότητα του μέλους κυβέρνησης κράτους μέλους, του μέλους της Επιτροπής, του δικαστή, του γενικού εισαγγελέα ή του γραμματέα του Δικαστηρίου, του μέλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, του μέλους της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, του μέλους επιτροπών ή άλλων φορέων που έχουν συσταθεί δυνάμει των Συνθηκών με σκοπό τη διαχείριση των κοινοτικών κονδυλίων ή την εκτέλεση μόνιμων άμεσων διοικητικών καθηκόντων, με την ιδιότητα του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου, της Επιτροπής Διαχείρισης ή του υπαλλήλου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, καθώς και με την ιδιότητα του εν ενεργεία αξιωματούχου ή υπαλλήλου των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των εξειδικευμένων οργανισμών που συνδέονται με αυτά. Άλλες περιπτώσεις ασυμβιβάστου εξακολουθούν να ισχύουν για τα μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών (που προστέθηκαν το 1997), για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, τον Διαμεσολαβητή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, το σημαντικότερο, τα μέλη εθνικού κοινοβουλίου (που προστέθηκαν το 2002).

Ρυθμίσεις που υπόκεινται σε εθνικές διατάξεις

Πέραν των κοινών αυτών κανόνων, οι εκλογικές ρυθμίσεις διέπονται από εθνικές διατάξεις που ενδέχεται να παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους· πρόκειται, επομένως, για ένα πολυμορφικό εκλογικό σύστημα.

A. Εκλογικό σύστημα και ελάχιστα όρια

Όλα τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν σύστημα αναλογικής εκπροσώπησης. Εκτός από το μη υποχρεωτικό ελάχιστο όριο για την κατανομή εδρών, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% σε εθνικό επίπεδο, με την [απόφαση 2018/994 \(ΕΕ, Ευρατόμ\) του Συμβουλίου](#), ορίστηκε ένα υποχρεωτικό ελάχιστο όριο μεταξύ 2% και 5% για εκλογικές περιφέρειες (συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών που αποτελούν μία ενιαία περιφέρεια) με πάνω από 35 έδρες. Η απαίτηση αυτή πρέπει να πληρούται το αργότερο μέχρι τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2024.

Σήμερα, τα ακόλουθα κράτη μέλη εφαρμόζουν ελάχιστα όρια: Γαλλία, Βέλγιο, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακία, Τσεχική Δημοκρατία, Ρουμανία, Κροατία, Λετονία και Ουγγαρία (5%)· Αυστρία, Ιταλία και Σουηδία (4%)· Ελλάδα (3%)· και Κύπρος (1,8%). Τα άλλα κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν ελάχιστα όρια, αν και η Γερμανία προσπάθησε να το πράξει, το γερμανικό συνταγματικό δικαστήριο με δύο αποφάσεις (το [2011](#) και το [2014](#)) απεφάνθη, ωστόσο, ότι τα ισχύοντα στη χώρα ελάχιστα όρια για τις ευρωπαϊκές εκλογές (αρχικά 5% και εν συνεχεία 3%) αντίκεινται στο Σύνταγμα.

B. Εκλογικές περιφέρειες

Στις ευρωπαϊκές εκλογές, τα περισσότερα κράτη μέλη λειτουργούν ως ενιαία εκλογική περιφέρεια. Ωστόσο, τέσσερα κράτη μέλη (Βέλγιο, Ιρλανδία, Ιταλία και Πολωνία) έχουν διαιρέσει την εθνική επικράτειά τους σε περισσότερες εκλογικές περιφέρειες.

Γ. Δικαίωμα ψήφου

Σε όλα τα κράτη μέλη, όριο ηλικίας ψήφου είναι τα 18 έτη, με εξαίρεση την Αυστρία και τη Μάλτα, όπου το όριο αυτό είναι τα 16 έτη, και την Ελλάδα, όπου το όριο αυτό είναι τα 17 έτη.

Η ψηφοφορία είναι υποχρεωτική σε πέντε κράτη μέλη (Βέλγιο, Βουλγαρία, Λουξεμβούργο, Κύπρος και Ελλάδα): η υποχρέωση ψήφου ισχύει τόσο για τους υπηκόους όσο και για τους εγγεγραμμένους αλλοδαπούς πολίτες της ΕΕ.

1. Δικαίωμα ψήφου για τους αλλοδαπούς στη χώρα υποδοχής

Οι πολίτες της Ένωσης που διαμένουν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι έχουν δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος διαμονής τους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους ημεδαπούς (άρθρο 22 της ΣΛΕΕ). Ωστόσο, η ερμηνεία της έννοιας της διαμονής εξακολουθεί να παρουσιάζει αποκλίσεις μεταξύ των κρατών. Ορισμένες χώρες απαιτούν η κατοικία ή ο συνήθης τόπος διαμονής του ψηφοφόρου να βρίσκεται στην εκλογική τους επικράτεια (π.χ. Εσθονία, Γαλλία, Γερμανία, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβενία), ή ο ψηφοφόρος να διαμένει στην επικράτειά τους κατά τρόπο μόνιμο (Κύπρος, Δανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Σλοβακία, και Σουηδία) ή να είναι εγγεγραμμένος στα δημοτολόγια (π.χ. Βέλγιο και Τσεχική Δημοκρατία). Για να έχουν δικαίωμα ψήφου σε ορισμένες χώρες (π.χ. στο Λουξεμβούργο και την Κύπρο), οι πολίτες της ΕΕ πρέπει επίσης να έχουν συμπληρώσει μια ελάχιστη περίοδο διαμονής. Σε όλα τα κράτη μέλη, οι υπήκοοι άλλων χωρών της ΕΕ πρέπει να εγγραφούν στους εκλογικούς καταλόγους πριν από την ημέρα των εκλογών. Οι προθεσμίες εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών.

2. Δικαίωμα ψήφου των κατοίκων εξωτερικού στην χώρα προέλευσής τους

Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα ψήφου από το εξωτερικό στις ευρωπαϊκές εκλογές. Μερικά κράτη μέλη απαιτούν την εγγραφή των ψηφοφόρων στις εθνικές εκλογικές αρχές τους, προκειμένου να έχουν δικαίωμα να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα από το εξωτερικό, είτε ταχυδρομικώς είτε σε πρεσβεία ή προξενείο. Σε άλλα κράτη μέλη, οι ψηφοφόροι μπορούν να ψηφίσουν ταχυδρομικώς στις πρεσβείες ή τα προξενεία. Σε μερικά κράτη μέλη, το δικαίωμα ψήφου στο εξωτερικό παρέχεται μόνο σε πολίτες που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος (π.χ. Βουλγαρία και Ιταλία). Επιπλέον, τα περισσότερα κράτη μέλη λαμβάνουν ειδικά μέτρα για το διπλωματικό και στρατιωτικό προσωπικό που υπηρετεί στο εξωτερικό.

Το γεγονός ότι ορισμένοι αλλοδαποί δύνανται να ψηφίζουν τόσο στη χώρα υποδοχής όσο και στη χώρα καταγωγής τους ως ημεδαποί ενδέχεται να οδηγήσει σε κατάχρηση δικαιώματος (ιδίως σε διπλοψηφία, που συνιστά ποινικό αδίκημα σε ορισμένα κράτη μέλη). Στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με τις τελευταίες τροποποιήσεις της εκλογικής πράξης του 1976, που επήλθαν με την [απόφαση \(ΕΕ, Ευρατόμ\) 2018/994 του Συμβουλίου](#), τα κράτη μέλη οφείλουν να εξασφαλίσουν ότι η διπλή ψηφοφορία στις

εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπόκειται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές.

Δ. Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι

Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στις εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος διαμονής αποτελεί επίσης έκφανση της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών και επακόλουθο του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και ελεύθερης διαμονής εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οιοδήποτε πρόσωπο είναι πολίτης της Ένωσης και δεν είναι υπήκοος του κράτους μέλους διαμονής του, αλλά πληροί τις προϋποθέσεις, όσον αφορά το δικαίωμα του εκλέγεσθαι, τις οποίες το κράτος αυτό επιβάλλει δια νόμου στους δικούς του υπηκόους, δικαιούται να είναι υποψήφιος στις εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος διαμονής του εκτός εάν έχει στερηθεί το δικαίωμα αυτό (άρθρο 3 της [οδηγίας 93/109/ΕΚ του Συμβουλίου](#)).

Εκτός από την κοινή σε όλα τα κράτη μέλη προϋπόθεση του να έχει κανείς την ιθαγένεια ενός από τα κράτη μέλη, οι όροι εκλογιμότητας ποικίλλουν από τη μια χώρα στην άλλη. Κανείς δεν μπορεί να είναι υποψήφιος σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη στις ίδιες εκλογές (άρθρο 4 της οδηγίας 93/109/ΕΚ του Συμβουλίου). Το ελάχιστο όριο ηλικίας του εκλέγεσθαι είναι για τα περισσότερα κράτη μέλη το 18ο έτος, με εξαίρεση το Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, την Ιρλανδία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία, και τη Σλοβακία (21ο έτος), τη Ρουμανία (23ο έτος), και την Ιταλία και την Ελλάδα (25ο έτος).

Ε. Υποψηφιότητες

Σε ορισμένα κράτη μέλη, μόνο πολιτικά κόμματα και πολιτικοί σχηματισμοί μπορούν να υποβάλουν υποψηφιότητα. Σε άλλα κράτη μέλη, είναι δυνατόν να κατατεθούν υποψηφιότητες, με την προϋπόθεση ότι αυτές συγκεντρώνουν τον απαιτούμενο αριθμό υπογραφών ή υποστηρίζονται από τον απαιτούμενο αριθμό ψηφοφόρων ενώ, σε ορισμένες περιπτώσεις, απαιτείται επίσης καταβολή εγγύησης.

[Στην απόφαση \(ΕΕ\) 2018/937 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου](#), της 28ης Ιουνίου 2018, για τον καθορισμό της σύνθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θεσπίζεται ο τρόπος με τον οποίο κατανέμονται οι έδρες που προβλέπονται στο άρθρο 14 παράγραφος 2 της ΣΕΕ, κατ' εφαρμογήν της αρχής της «φθίνουσας αναλογικότητας» ([1.3.3](#)).

ΣΤ. Ημερομηνία των εκλογών

Σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 της εκλογικής πράξης του 1976, οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διεξάγονται κατά την ίδια περίοδο που αρχίζει το πρωί Πέμπτης και λήγει την Κυριακή που ακολουθεί· η ακριβής ημερομηνία και ώρες καθορίζονται από κάθε κράτος μέλος. Το 1976 το Συμβούλιο ήταν αυτό που, ομόφωνα και αφού ζήτησε τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθόρισε την εκλογική περίοδο για τις πρώτες εκλογές του 1979. Οι εκλογές από το 1979 και μετά διεξάγονται την αντίστοιχη περίοδο κατά το τελευταίο έτος της πενταετούς περιόδου που αναφέρεται στο άρθρο 5 της εκλογικής πράξης ([1.3.1](#)).

Όσον αφορά τις εκλογές του 2014, το Συμβούλιο, με την απόφασή του της 14ης Ιουνίου 2013, μετατόπισε τις ημερομηνίες, που είχαν αρχικά οριστεί για τον Ιούνιο, στο διάστημα 22-25 Μαΐου, έτσι ώστε να μην συμπέσει η εκλογική περίοδος με τις

αργίες της Πεντηκοστής, εφαρμόζοντας τη διάταξη του άρθρου 11 που ορίζει ότι: «στην περίπτωση που αποδειχθεί αδύνατη η διενέργεια εκλογών [...] κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, το Συμβούλιο, ομόφωνα και κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, [...] ορίζει, ένα τουλάχιστον έτος πριν από το τέλος της πενταετούς περιόδου που αναφέρεται στο άρθρο 5, άλλη εκλογική περίοδο, η οποία δύναται να τοποθετείται το νωρίτερο δύο μήνες πριν ή το αργότερο ένα μήνα μετά από την περίοδο που ορίζεται στο προηγούμενο εδάφιο». Οι μεταγενέστερες εκλογές θα διεξάγονται την αντίστοιχη περίοδο κατά το τελευταίο έτος της πενταετούς περιόδου (άρθρο 11 της πράξης του 1976). Επομένως, οι εκλογές του 2019 διεξήχθησαν μεταξύ 23 και 26 Μαΐου.

Ζ. Ελευθερία του ψηφοφόρου να μεταβάλει τη σειρά των υποψηφίων στα ψηφοδέλτια

Στα περισσότερα κράτη μέλη, οι ψηφοφόροι μπορούν με προτιμησιακή ψήφο να αλλάξουν τη σειρά των ονομάτων στη λίστα. Ωστόσο, σε έξι κράτη μέλη (Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Πορτογαλία, Ουγγαρία και Ρουμανία) οι κατάλογοι είναι κλειστοί (χωρίς προτιμησιακή ψήφο). Στη Μάλτα, και την Ιρλανδία οι εκλογείς παραθέτουν τους υποψηφίους κατά σειρά προτίμησης (ενιαίο ψηφοδέλτιο με έκφραση προτιμήσεων).

Η. Πλήρωση εδρών που χηρεύουν στη διάρκεια της κοινοβουλευτικής περιόδου

Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι έδρες που χηρεύουν καταλαμβάνονται από τους επιλαχόντες του ίδιου ψηφοδελτίου (ενδεχομένως ύστερα από προσαρμογή που αντικατοπτρίζει τις ψήφους που έλαβαν οι διάφοροι υποψήφιοι). Σε άλλα κράτη μέλη, οι έδρες που χηρεύουν καταλαμβάνονται από αναπληρωματικούς και, εάν δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί, λαμβάνεται υπόψη η σειρά των υποψηφίων στις λίστες. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχουν το δικαίωμα να επιστρέψουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μόλις ο λόγος της αποχώρησής τους παύει να ισχύει.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Από τη δεκαετία του 1960, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εκφράσει επανειλημμένως τις απόψεις του σχετικά με ζητήματα που αφορούν την εκλογική νομοθεσία, ενώ επίσης έχει καταθέσει προτάσεις σύμφωνα με το άρθρο 138 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 223 της ΣΛΕΕ). Η έλλειψη μιας πραγματικά ενιαίας διαδικασίας για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αποδεικνύει τη δυσκολία εναρμόνισης των διαφορετικών εθνικών παραδόσεων. Η δυνατότητα που δημιουργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ για έγκριση κοινών αρχών έχει επιτρέψει, αλλά μόνο μερικώς, τον υπερκερασμό αυτών των δυσκολιών. Απομένει να υλοποιηθεί ο φιλόδοξος στόχος που προβλέπει το άρθρο 223 της ΣΛΕΕ περί έγκρισης ενιαίας διαδικασίας, που απαιτεί τη συγκατάθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι διαρκείς προσπάθειες του Κοινοβουλίου για τον εκσυγχρονισμό και τον «εξευρωπαϊσμό» της κοινής εκλογικής διαδικασίας οδήγησαν το 1997 με μια πρόταση για ενιαία εκλογική διαδικασία. Η ουσία της πρότασης αυτής ενσωματώθηκε στην απόφαση του Συμβουλίου του 2002. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε, στις 11 Νοεμβρίου 2015, ένα [ψήφισμα](#) για τη μεταρρύθμιση του εκλογικού νόμου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με τη νομοθετική πρωτοβουλία της Επιτροπής Συνταγματικών Υποθέσεων προτάθηκαν τροποποιήσεις

της εκλογικής πράξης του 1976, με σκοπό να καταστούν οι ευρωπαϊκές εκλογές πιο δημοκρατικές και να αυξηθεί η συμμετοχή του κοινού στην εκλογική διαδικασία. Οι τροποποιήσεις που πρότεινε το Κοινοβούλιο έγιναν εν μέρει δεκτές και ενσωματώθηκαν στην απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/994 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2018. Ωστόσο, το Συμβούλιο δεν συμφώνησε με την πρόταση του Κοινοβουλίου, όσον αφορά τη δημιουργία μιας κοινής εκλογικής περιφέρειας και τον ορισμό κορυφαίων υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου της Επιτροπής.

Σε συνέχεια του ψηφίσματός του της 7ης Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Κοινοβούλιο ψήφισε υπέρ της μείωσης του αριθμού των εδρών του από 751 σε 705 μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ, και υπέρ της ανακατανομής ορισμένων χηρευουσών λόγω Brexit εδρών μεταξύ των χωρών της ΕΕ που υποεκπροσωπούνται ελαφρώς ([1.3.3](#)). Στις 22 Νοεμβρίου 2012, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε [ψηφίσμα](#) με το οποίο προτρέπει τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα να προτείνουν υποψηφίους για τη θέση του Προέδρου της Επιτροπής στο πλαίσιο των εκλογών του 2014, ώστε να ενισχυθεί η πολιτική νομιμοποίηση τόσο του Κοινοβουλίου όσο και της Επιτροπής. Οι ρυθμίσεις αυτές εφαρμόστηκαν ενόψει των εκλογών του 2014 και για πρώτη φορά στις εκλογές του 2014 έθεσαν υποψηφιότητα κορυφαίοι υποψήφιοι. Τελικά, ως αποτέλεσμα των εκλογών του 2014, ένας από αυτούς τους υποψήφιους, ο Jean-Claude Juncker, εξελέγη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Πρόεδρος της Επιτροπής στις 22 Οκτωβρίου 2014. Στην [απόφασή του, της 7ης Φεβρουαρίου 2018](#), σχετικά με την αναθεώρηση της συμφωνίας πλαίσιο για τις σχέσεις μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Κοινοβούλιο δήλωσε ότι είναι έτοιμο να απορρίψει οποιοδήποτε υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δεν έχει προταθεί ως [κορυφαίος υποψήφιος](#) («Spitzenkandidat») ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019· ωστόσο, μετά τις εκλογές του 2019, η Ursula von der Leyen εξελέγη Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αν και δεν υπήρξε κορυφαία υποψήφια.

Το 2003 θεσπίστηκε σύστημα για τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων, το οποίο επιτρέπει επίσης τη σύσταση πολιτικών ιδρυμάτων ([1.3.3](#)) σε επίπεδο ΕΕ (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2004/2003, ο οποίος καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον [κανονισμό \(ΕΕ, Ευρατόμ\) αριθ. 1141/2014](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων). Ο κανονισμός του 2014 τροποποιήθηκε πρόσφατα σε συνέχεια του [ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15ης Ιουνίου 2017](#) σχετικά με τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των πολιτικών ιδρυμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο ψήφισμα επισημάνθηκαν αδυναμίες σχετικά με το επίπεδο της συγχρηματοδότησης και τη δυνατότητα των βουλευτών να είναι μέλη περισσότερων κομμάτων, σε μία προσπάθεια να διασφαλιστεί η σωστή χρήση του δημοσίου χρήματος για τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων μέσω του [κανονισμού \(ΕΕ\), Ευρατόμ 2018/673](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Μαΐου 2018.

Πρόσφατα γεγονότα κατέδειξαν τους δυνητικούς κινδύνους για τις εκλογικές διαδικασίες και τη δημοκρατία, οι οποίοι μπορούν να προκύψουν από την επιγραμμική επικοινωνία

(παραποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε εκλογικό πλαίσιο). Για να αποτραπεί η παράνομη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο κανονισμός του 2014 σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων τροποποιήθηκε περαιτέρω πολύ πρόσφατα ([κανονισμός \(ΕΕ, Ευρατόμ\) 2019/493](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2019, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1141/2014 όσον αφορά τη διαδικασία ελέγχου σχετικά με παραβάσεις των κανόνων προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο). Οι νέοι κανόνες που συμφωνήθηκαν από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποσκοπούν να προστατεύσουν την εκλογική διαδικασία από διαδικτυακές εκστρατείες παραπληροφόρησης που κάνουν κατάχρηση των προσωπικών δεδομένων των ψηφοφόρων, και επιτρέπουν την επιβολή οικονομικών κυρώσεων στα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και ιδρύματα που σκοπίμως επηρεάζουν, ή επιχειρούν να επηρεάσουν, το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών εκμεταλλευόμενα παραβιάσεις των κανόνων προστασίας των προσωπικών δεδομένων .

Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2018, μετά το ψήφισμα του Κοινοβουλίου της 15ης Ιουνίου 2017 σχετικά με τις επιγραμμικές πλατφόρμες και την ψηφιακή ενιαία αγορά, με το οποίο το Κοινοβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να εξετάσει τη δυνατότητα νομοθετικής παρέμβασης προκειμένου να περιοριστεί η διάδοση ψευδούς περιεχομένου, η Επιτροπή εξέδωσε [ανακοίνωση](#) με τίτλο «Καταπολέμηση της επιγραμμικής παραπληροφόρησης: μια ευρωπαϊκή προσέγγιση» και παρουσίασε ένα [κώδικα ορθής πρακτικής](#) σε ενωσιακό επίπεδο, τον οποίο υπέγραψαν τρεις επιγραμμικές πλατφόρμες τον Σεπτέμβριο του 2018 Το [«σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης»](#) που ενέκρινε η Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2018 καλεί μετ' επιτάσεως τις επιγραμμικές πλατφόρμες, μεταξύ άλλων μέτρων, να υλοποιήσουν με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει και να εστιάσουν σε μέτρα επείγοντος χαρακτήρα για τις ευρωπαϊκές εκλογές, όπως μεταξύ άλλων το κλείσιμο ψευδών λογαριασμών, η επισήμανση μηνυμάτων από αυτοματοποιημένους λογαριασμούς (bots) και η συνεργασία με φορείς εξακρίβωσης γεγονότων και ερευνητές προκειμένου να εντοπιστούν οι εστίες παραπληροφόρησης και να βελτιωθεί η ορατότητα του ελεγχθέντος περιεχομένου. Κατά το χρόνο που προηγήθηκε των ευρωπαϊκών εκλογών του Μαΐου 2019, η Επιτροπή ζήτησε από τις τρεις πλατφόρμες που υπέγραψαν τον κώδικα ορθής πρακτικής [να αναφέρουν σε μηνιαία βάση](#) τα μέτρα που έχουν λάβει προκειμένου να βελτιωθεί ο έλεγχος των διαφημιστικών μηνυμάτων, να διασφαλιστεί η διαφάνεια των διαφημίσεων με πολιτικό περιεχόμενο και να καταπολεμηθούν οι ψευδείς λογαριασμοί και η κακόβουλη χρήση των bots.

Ina Sokolska
11/2020

